

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetust, tel. 490-23. Piiskopi 2.

Tallinn, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütlil 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 50

Tallinn, 12. detsembril 1939

V aastakäik

SISU:

Lk.

CONTENTS:

Page

PÕLLUMAJANDUS

Muutusi loomade arvus põllumajandusloenduse andmeid 840

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Voiturg 842
Kaseiniiturg 842
Peekoniturg 842
Tapaloomade ja lihaturg 843
Toornahkadeturg 843
Piimaturg 844
Kanamunaturg 844
Teraviljaturg 844
Linaturg 844
Kartuliturg 845
Aedviljaturg 845
Kalaturg 846

VALISMAA MAJANDUSTEATMEID

Maksimaalhinnad ja hinnakontroll Inglises 847
Rumeenia nafta osatähtsus kogutoodangust maailmas 848

INFORMATSIOONI OSA

Konjunktuurinstitiudi üldkogu koosolek 8 det. 849
Eesti Panga nädalaaruanne 850

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Ettepanekuid ekspordi teostamiseks Rootsis 851
Kanakaatku juht Rootsis 851
Kaupade transport Leedu sisevetel 851
Majandus-statistilisi andmeid Vilniuse maa kohta 852
Sveitsis asutati sõjamajanduskomisjon 852
Sõjamajanduslikud sündikaadid 852
Tööstusliku omanduse kaitse Sveitsis 853
Süntetilise kummi vabriku ehitamine Itaalias 853
Vaseterbimise piiramine elektrijuhtmeis Itaalias 854
Itaalia siiditööstus 854
Kodujäneste kasvatamise tõstmine Itaalias 854
Puidueksport Soomest 854
Rasva ja liha uued maksimaalhinnad Lätis 854

AGRICULTURE

Live Stock Development According to the 1939
Agricultural Census 840

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 842
Cascine Market 842
Bacon Market 842
Cattle and Meat Market 843
Rawhide Market 843
Milk Market 844
Egg Market 844
Grain Market 844
Flax Market 844
Potato Market 845
Vegetable Market 845
Fish Market 846

FOREIGN COUNTRIES

Price Regulations in Great Britain 847
Rumania's Share in World Petroleum Production 848

INFORMATION PART

The Estonian Institute of Economic Research. —
General Council Meeting on Dec. 8 th, 1939 849
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 850

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Swedish Export Proposals 851
Case of Chicken Pesti in Sweden 851
Transportation of Goods on Lithuanian Waterways 851
Statistics on Economics of the Vilnius Region 852
Switzerland Appoints Committee on War Economics 852
Swiss Syndicates for War Economics 852
Protection for Industrial Property in Switzerland 853
Italy Opens Synthetic Rubber Plant 853
Restrictions on Copper in Electric Wiring 853
The Italian Silk Industry 854
Italy Expands Rabbit Breeding 854
Finnish Timber Exports 854
Latvia Appoints New Maximum Meat and Fat
Prices 854

PÖLLUMAJANDUS

MUUTUSI LOOMADE ARVUS PÖLLUMAJANDUSLOENDUSE ANDMEIL. LIVE STOCK DEVELOPMENT ACCORDING TO THE 1939 AGRICULTURAL CENSUS.

Loomapidamise areng üldiselt on toimunud meil tõususuunas, kusjuures üksikute loomaliikide juures aastate järgi on esinenud loomade arvus tõusu- (kui ka langusperioode.

K. a. korraldatud põllumajandusloenduse andmeil on loomade arv mitmel loomapidamisalal kõrgeisus. Järgnevalt toome põllumajandusloenduse andmed lõppkokkuvõtte järgi, tähtlasi ka võrdlusi eelmiste loendusandmetega.

Hobused. Hobuste arv oli madalam
Horses. meie iseseisvuse algaastail.

1920. a. loenduse andmeil oli hobuste üldarv 167 550. Järgnenud aastail toimus hobusekasvatuse jõudus areng ja hobuste arv näitas kiiret tõusu. 1925. a. põllumajandusloendusel oli 223 747 hobust, tõus mainitud ajavahemikul 56 197 hobust ehk 33%. Edasi näitas hobuste arv järgnenud paaril aastail veel tõusu ja langes 1929. a-ks 205 448-le, seega 18 299 hobust vähem kui eelmisel loendusel ja esinev langus hobuste arvus oli noil aastail 8,2%. Viimase 10 aasta jooksul on hobuste arv näidanud taas tõususuunda, kusjuures üksikuil aastail on esinenud ka väiksema ulatusega kõikumisi. Põllumajandusloenduse lõppkokkuvõtte andmeil oli k. a. 218 669 hobust.

Hobuste üldarv on suurenenud 10 a. kestel seega 13 221 hobuse võrra ehk 6,4%. Põllumajanduse intensiivsemaks muutmisel on hobuste arvu suurendamine vajalik.

Riigi keskmiselt tuleb talundi kohta 1,54 hobust 1.50 vastu 1929. a., s. o. 2,7% enam.

Talundite suurusrühmade järgi on hobuste arv talundi kohta vähenenud 1—10 ha suurusis väiketalundeis ja on kõigis suuremais talundirühmades tõusnud. Suurem on hobuste arvu tõus 20—30 ha suurusis talundeis — 6,9% ja 30—50 ha talundeis — 6,4%. Edasi talundite suurenedes on hobuste juurdekasv väiksem.

Veised. Veiste üldarv näitab loen-
Cattle. duste andmeil püsivat ja

kiiret tõusu. Madalaim oli veiste arv 1920. a. — 465 100. Iseseisvusaastail näitab veiste arv kiiret tõusu ja ületab peagi maailmasõjaeelse taseme. Juba 1925. a. loendusel oli veiseid 555 322, s. o. 7,0% enam kui enne maailmasõda. 1929. a. loenduse andmeil tõusis veiste arv 603 949-le, eelmise loendusega võrreldes on tõus 4 a. jooksul 8,8% ehk 2,2% aastas. Kuna k. a. põllumajandusloendusel arvestati veiseid 706 131, on veiste juurdekasv viimase 10 a. jooksul 102 182 ehk 16,9%, moodustades aastaseks juurdekasvuks 1,7%. Üldse on veiste arv suurenenud 1920. a. võrreldes 52% ja 1925. a. 27%.

Veised oli 1939. a. loenduse andmeil talundeis 696 199, neist vasikaid ja lehmullikaid 199 516 ehk 28,7%, lehmi — 471 533 ehk 67,7% ning pulle ja härgi 1 a. ja vanemaid — 25 150 ehk 3,6%. Lehmade osatähtsus veiste

Loomade arv keskmiselt talundi kohta suurusrühmade järgi.

Average Number of Live Stock per Holding, by Size of Holdings.

Talundite suurus rühm pidadaoleva põllumajandusmaa järgi <i>Agricultural Land of Holdings.</i>	Hobuseid <i>Horses</i>			Veiseid <i>Cattle</i>			Sigu <i>Pigs</i>			Lambaid <i>Sheep</i>			Kanu <i>Fowls</i>			Mesiperesid <i>Bee Colonies</i>		
	1939	1929	± %	1939	1929	± %	1939	1929	± %	1939	1929	± %	1939	1929	± %	1939	1929	± %
I. 1—5 ha . . .	0,27	0,38	-28,9	1,21	1,08	+12,0	1,12	0,68	+64,7	1,52	0,99	+53,4	4,66	2,79	+67,0	0,36	0,13	+176,9
II. 5—10 " . . .	0,79	0,82	-3,7	2,84	1,98	+43,4	1,71	0,98	+74,5	2,67	1,76	+51,7	6,70	3,78	+77,2	0,40	0,19	+110,5
III. 10—20 " . . .	1,85	1,29	+4,7	4,15	3,60	+15,3	2,67	1,65	+61,8	4,45	3,22	+38,2	9,55	5,25	+81,9	0,61	0,20	+134,8
IV. 20—30 " . . .	2,02	1,89	+6,9	6,22	5,51	+12,9	3,64	2,33	+56,2	6,20	4,44	+39,6	11,88	6,83	+74,9	0,81	0,37	+118,9
V. 30—50 " . . .	2,67	2,51	+6,4	8,80	7,89	+12,8	4,84	3,37	+43,0	8,12	5,87	+38,3	13,50	7,77	+78,7	1,18	0,58	+103,4
VI. 50—100 " . . .	3,56	3,43	+3,8	12,71	11,26	+12,9	6,87	4,66	+47,4	10,31	6,77	+52,3	16,26	9,36	+78,3	1,57	0,85	+84,7
VII. 100 ja enam ha 100 ha and over.	11,48	11,13	+3,1	39,31	35,99	+9,2	12,36	9,28	+33,2	14,10	7,17	+96,6	27,55	21,01	+31,1	3,28	1,92	+69,8
Keskm. — <i>Average</i>	1,54	1,0	+2,7	4,97	4,48	+12,2	3,01	1,95	+54,4	4,86	3,44	+41,3	9,65	5,51	+75,1	0,71	0,38	+115,2

EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

arvus, noorkarja ja härgade-pullide arvel on näidanud aastate kestel suurenemist. Lehmade arv on näidanud tõusu keskmiselt 1,9% aastas.

Vaadeldes veiste arvu muutusi talundite suurusrühmade järgi näeme, et veiste arv on 1929. a. võrreldes suurenenud kõigis rühmades, kuid tunduvalt enam 5—30 ha talundeis.

Nii oli 5—10 ha talundeis keskmiselt 2,34 veist ehk 19,4% ja 10—20 ha talundeis 4,15 veist ehk 15,3% enam kui 1929. a.

Väiksem kui riigi keskmiselt on veiste arvu suurenemine 1—5 ha väiketalundeis — 12,0% ja suurtalundeis, kus põllumajandusmaad on 100 ja enam ha, 9,2%.

Riigi keskmiselt oli talundeis 4,97 veist 1929. a. 4,43 vastu, s. o. 12,2% enam. Seejuures on lehmade arv suurenenud enam ja nimelt 13,9%. Kõigi suurusrühmade keskmiselt on talundeis lehmi 3,37.

Sead. Pigs

Seapidamine allub tugevas-
ti konjunktuurimuudatusi-

le, mistõttu näeme suuremaid kõikumusi aastate kestel ka sigade arvus. Sigade arv 1920. a. oli 266 646 ja näitas järgnenud aastail tunduvalt suurenemist. 1925. a. sigade arv tõusis 338 648-le ja ületas ka maailmasõjajaeelse taseme. Edasi näeme sigade arvus kõikumusi ja 1929. a. loenduse andmeil langes sigade arv 279 080-le, s. o. 17,6% väiksem kui 1925. a. Järgnenud paaril aastal sigade arv veel tõusis, kuid langes põllumajanduskriisiaastail uuesti. Turustamisolude paranemine ja võrdlemisi head sööda-aastad mõjustavad sigade arvu kiiret tõusu 1937. a. alates.

Sigade arv k. a. põllumajandusloenduse andmeil oli kõrgseisus ja tõusis 442 133-le, mis on 1925. a. suurem 30,5%. Viimase 10 a. jooksul on sigade arv suurenenud 163 tuh. võrra ehk 58,4%. Mainitud sigade arvust oli 421 051 talundeis ja ülejäänud osa — 4,8% — väljaspool talundeid.

Talundi kohta tuli k. a. laendusel keskmiselt 3,01 siga 1929. a. 1,95 vastu, s. o. 54,4% enam. Talundite suurusrühmade järgi oli sigade arvu juurdekasv 10 a. kestel intensiivsem väiketalundeis suurusega kuni 30 ha. Nii suurenes sigade arv talundeis suurusega

1—5 ha 64,7% ja 5—10 ha — 74,5%. Madalaim oli sigade arvu suurenemine talundeis, kus põllumajandusmaad oli 100 ja enam ha — 33,2%.

Lambad. Sheep.

Lambapidamise arengus
näeme mitmeid tõusu- ja

langusperioode. Lambaid oli 1916. a. loendusel 622 227, milline arv langes 1920. a.-ks 551 536-le. Edasi lammaste arv tõusis ja 1925. a. registreeriti 719 785 lammast.

Järgnenud aastail esines lammaste arvus langus ja 1929. a. oli lambaid vaid 475 935, s. o. 34% vähem. Alates 1931. a. on lammaste arv suurenenud peagu püsivalt. Kuna k. a. loendusel oli lambaid 695 733, on lammaste arv suurenenud 10 a. kestel 46%, see-ga aastane juurdekasv 4,6%.

Lammaste arvust oli talundeis 680 840 ja 14 893 väljaspool talundeid.

Talundi kohta tuleb riigikeskmiselt 4,36 lammast 1929. a. 3,44 vastu, s. o. 41,3% enam. Viimase 10 a. kestel on lammaste arv näidanud jõudsamat suurenemist väike- ja suurtalundeis, kuna talundi suuruse keskrühmades 10—50 ha on suurenemine riigi keskmisest madalam.

Briti intensiivne on lambakasvatuse areng olnud suurtalundeis, kus lammaste arv on suurenenud 96,6%.

Kodulinnud. Poultry.

K. a. loenduse andmeil on
kodulindude arv kõrgsei-

sus. Kodulindudest oli 6 kuud ja vanemaid kanu ning kukki 1 614 015. Olgu tähendatud, et kanade ja kukkede arv oli 1920. a. 296 412, 1925. a. — 676 430, ja 1929. a. — 946 219. Alates 1925. a. on kanade-kukkede arv suurenenud 139% ja viimase 10 a. jooksul 70%. Kanu 6 k. ja vanemaid oli talundeis 1 350 229 ja kukki 114 901.

Keskmiselt tuleb talundi kohta 9,65 kana 1929. a. 5,51 vastu, s. o. 75,1% enam. Kanade arvu suurenemine on peagu ühtlaselt kõrge kõigis talundite suurusrühmades, arvatud välja suurima põllumaaga talundite rühm, kus kanade arvu suurenemine on vaid 31,1%.

Hanesid oli k. a. 69 283, parte 16 051 ja kalkuneid 11 487. Võrreldes 1929. a. on hanede arv suurenenud 23%, partide arv 8% ja kalkunite arv 104%.

Mesilased. Mesilastepidamine on arenenud tõususuunas. Nii registreeriti 1920. a. 15 108 mesiperet, milline arv oli 1925. a. muutunud kolmekordseks ja loendati 45 106 mesiperet. Edasi toimus juurdekasv aeglasemalt, kuna 1929. a. oli mesiperede arv 47 972. Viimase 10 a. jooksul on mesiperede arv suurenenud enam kui kahekordseks. K. a. loendati 105 990 mesiperet, mis on 121% enam kui 1929. a. Mesilastepidamise areng on olnud seega kiirem kui ühelgi teisel loomapidamisalal. Mesiperesid oli talundis 99 162 ehk 93,5%. Kuna mesiperede keskmine arv talundi kohta tõusis 1929. a. 0,33-lt 0,71-le ehk 115,2%, võib väita, et mesilastepidamise areng väljaspool talundeid on olnud veelgi kiirem.

Talundite suurusrihmade järgi on mesiperede arv suurenenud enam väiksemas talundis, arvatud välja 5—10 ha talundid, kus mesiperede arv on suurenenud riigi keskmisest vähem, nagu suuremas talundrihmadeski, kus põllumajand.-maad on üle 30 ha.

Üldiselt talundite suurenedes suureneb ka mesiperede arv talundi kohta.

Kokkuvõttes võib tähendada, et loomapidamise areng on toimunud tõususuunas. Viimase 10 a. jooksul näeme arvulist tõusu kõigis loomapidamisharudes. Seejuures ületab k. a. lehmade, sigade, kodulindude ja mesiperede arv kõik eelnenud aastad.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade tase välisturgudel paranes vähe m. n. Vastavalt sellele noteeriti meie eksportvõihinnaks 188 s. kg, mis on e. n. hinnanoteeringust 2 s. kg kohta kõrgem. Noteeritud hind kehtib 4.—10. XII s. a. sissetulnud või kohta. Tendents rahulik.

Saksas peetakse praegust piimatoodangut rahuldavaks, kusjuures sellest töötlemisel saadud võitoodangu suurenemist korraldatakse veel juustutoodangu arvel. Nimelt on hakatud valmistama madalama rasvasisaldusega

juustu, mistõttu on võimalus selle arvel suurendada võitoodangut. Kõrgema mihusega või läheb suures osas ladudesse tagavaraks.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	lauavõi	205—210	köögivõi	185—200
Tartus	"	205—210	"	185—230
Viljandis	"	210	"	—
Valgas	"	205—210	"	200
Pärnus	"	205—210	"	195—200
Rakveres	"	200—210	"	180—200
Narvas	"	205—210	"	180—200

KASEIINITURG. — CASEINE MARKET.

Kaseinihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 11. XII noteeriti endised hinnad, s. o. toorkaseini I sordi hinnaks 18 s. ja II — 16

s. kg franko piimatotalitus. Kaseiiniturul on viimaseil kuul ilmnenuv tunduv paranemine ja turg on kindel.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turuseisund muutus m. n. veidi kindlamaks. Olukorrast tingituna tõsteti peekonsigade hinnanoteeringut 4 s. ja elussigadel 2 s. kg-lt.

K. n. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad peekonsigadest seakasvatajaile järgmisi hindu s. kg-lt:

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	104	99	98	Sise-
55,5—59 "	99	95	89	turuhindad

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
72,5—75 "	99	95	89	
75,5—80 "	95	91	88	

Elussigade hindadeks noteeriti:

kuni 120 kg rasked	72 s.	eluskaalu-kg
121—160 " " "	80 " " "	
üle 160 " " "	72 " " "	

Sead eluskaaluga 90—110 kg., sõltuvalt transpordivõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult.

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. kujunes tapaloomade ja lihaturg kauba pakkumiselt tagasihoidlikumaks kõigi kaubaliikide juures. Väiksem pakkumine oli arvatavasti ajutine, kuna tavaliselt suurem pakkumine kaldub pühade-eelsele nädalale. Pakkumise vähenemisega paranes ka nõudmine ja sellega ühtlasi hind kõigi lihaltide juures. Nii paranes hind veiselihal 2 s., vasikalihal 3—5 s., lambalihal 2 s. ja sealihal 3 s. liha kg-ilt.

Nii maksusid nädala keskmiselt suur- müügil:

Suured pullid, rammusad 46—49 s. ja keskmised 44—45 s. kg.

Väiksemad pullid, rammusad 43—46 s., keskmised 41—43 s. ja lahjad 39—41 s. kilogramm.

Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 28—31 s. ja väiksemad 24—26—29. s kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud (pekk- rammusad) 54—59 s., rammusad 42—50 s., keskmised 32—37 s., lahjad 23—27 s. ja praak (rebaseile) 21—23 s. kg; eluskaalu järgi alates lahjadest 17—24—31—36 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisund püsib juba pikemat aega stabiilsena. 8. dets. s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 11. XII—17. XII s. a. järgmiselt:

Veisena had, värsked, I sort 80 s., II sort 70 s. ja III sort praaknahad 55 s. kg; soolatud nahad I sort 96 s., II sort 87 s. ja III sort — praaknahad 70 s. kg. Tendents selgusetu.

Vasikana had, kuivad I sort, kerged värskelt kuni 3,5 kg kr. 4,25 tk., II sort

Mullikad; nuumatud 54—59 s., rammusad 43—46 s., keskmised 41—43 s. ja lahjad 32—41 s. kg; eluskaalu järele 20—26—29—36 s. kg.

Turustades veised lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed (päidikud) jäävad ostjale, tuleb noteeritud liha-kg hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde 10—12 s.

Tapetud vasikad ühes nahaga: nuumatud 68—75 s., rammusad 53—58 s., keskmised 48—53 s. ja lahjad 43—48 s. kg; eluskaalu järgi 34—39—42—53 s. kg.

Tapetud lambad ilma nahata: rammusad 53—60 s., keskmised 45—52 s. ja lahjad 42—45 s. kg.

Eksportlambaliha hind on püsinud juba kauemat aega ühtlasel tasemel, s. o. 1 kr. kg; eluskaalu järgi franko saatejaam 42 s. kg.

Tapetud sead ühes peade-jalgadega: noored ja peekonkaalulised 83—86 s., rasvasead 81—84 s., lihased 79—83 s. ja suured vanad emised 67—75 s. kg; eluskaalu järgi noored sead 66 s., rasvasead 65 s. ja liha-sead 63 s. kg.

värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1,35 ja III sort — praaknahad kr. 2,60 tk. Tendents kindel.

Lambana had, I sort OJ kr. 4,10 tk., II sort J kr. 3,50 tk., III sort L kr. 2,75 tk., IV sort K kr. 2,25 tk ja V sort praaknahad kr. 0,80 tk. Tendents kindel.

Hobusena had, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värskelt 20 kg ja üle kr. 10.—tk., II sort soolatud alla 17 kg ja värskelt alla 20 kg rasked kr. 6,50 tk. ning III sort — praaknahad kr. 3,50 tk. Tendents selgusetu.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 11. skp. Tallinna kohta endised piimahinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 14 s. l ja müügil piimatööstustele 13 s. l, II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. Piima järele nõudmine kaunis hea.

Hiljuti läks korda o.-ü. „Eesti Piim'äl”

sõlmida. N. Laiduga uus piimamüügileping 1940. aastaks, mis on summalt suurem kui olid senised lepingud. Uue lepingu järgi hakab juba nüüd kohe, kui piimahiingud suudavad vastavakvaliteedilise piima kogust tõsta, minema Nõuk. Venesse päevas üle 30 000 kg rööskpiima senise 24 000 kg asemel. Uue lepingu järgi hakatakse saatma ka koort, mille päevakogus on 3000 kg. Koort saade-

takse läbi aasta, kuna piimasaatmisel on suvekuudel (juuni, juuli ja august) vahe.

Mis puutub väljaveetava piima hinnasse, siis arvesse võttes jõusöötaide hinna kallinemist kui ka piima ja või kallinemist siseturul, oleks olnud loomulik, et väljaveetava piima hind oleks tunduvalt tõusnud. Suurt hinnatõusu lepingu sõlmimisel ei ole aga korda läinud saada, kuid piima eest Nõukogude Venest saadav hind on siiski niipalju kõrgem, et on võimalik juba detsembrikuust peale

tõsta väljamakstavat piimahinda 1 senti võrra kilolt.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	13—14
Tartus	17—18	14—15	—	13—14
Narvas	16	—	—	12
Pärnus	18	14	—	13
Viljandis	15	—	—	11—12
Rakveres	16	—	—	12
Valgas	16	—	—	11—12
Võrus	—	—	—	12—13

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 8. XII s. a. noteeriti eksportmunade hinnaks 135 s. kg, mis on võrdne e. n. hinnaga. Samuti noteeriti siseturu ja väikeste (20—45 g raskuste) kanamunadele endine hind, s. o. 130 s. ja 100 s. kg franko kogumispunkt. Tendents väikne.

Senini toimus tapalindude kokkuost maal kanamunade vastuvõtukohtades erinevate hindadega. Nüüd on Keskliit „Eesti Munaeksport“ saatnud välja munahhisusile ja kanamunade vastuvõtjaile uued hinnakirjad, mil-

lede järgi toimub lindude kokkuost. Hinnad on järgmised:

kanad	50 s. eluskaalu-kg (alamäär 1,7 kg)
kuked	40 „ „ „
haned	80 „ „ „
pardid	90 „ „ „
kalkunid	90 „ „ „

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	13—18	Pärnus	16—18
Tartus	17—19	Rakveres	15—16
Viljandis	17—18	Narvas	17
Valgas	17—19		

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad tähtsamail maailmaturgudel m. n. näitasid tõusu. Tõus ilmes eriti tähelepandavalt mädala lõpul. Tõusu arvata-vaiks põhjuseks on suured ostud, milliseid tegid mõned Euroopa suurriigid. Euroopa ostjaid turgudel on hinnad veelgi kõrgemad, kuna prahtid on tõusnud sõjariisiko tõttu.

Rukkihind m. n. keskmiselt Chicagos tõusis 60,35 c. buš. *) e. n. 54,30 c. vastu, s. o. 11,0%, Winnipegis tõusis rukkihind e. n. 59,98 c. buš. 66,77 c-le, s. o. 11,3%.

Nisuhind m. n. keskmiselt Chicagos tõusis 96,52 c. buš.***) e. n. 90,60 c. vastu, s. o. 6,5%, ja Winnipegis 79,56 c. buš. e. n. 74,30 c. vastu, s. o. 7,1%.

Maisihind m. n. keskmiselt tõusis

Chicagos 54,20 c. buš.*) e. n. 51,92 c. vastu, s. o. 4,4%.

Sisemaal teraviljahindades ei olnud suuremaid muudatusi võrreldes e. n.-ga. Kaubitsemisel leivaviljateradega võis märkida tagasihoidlikkust, kuna jahvatussaadustega kauplemine näitas elavnemist sõltuvalt jõulueelse hooaja algusest. Samuti võis märkida elavust ka loomade jõusöödaiga kauplemisel. Teraviljad ja nende jahvatussaadused maksusid sisemaa-linnade turgudel m. n. lõpul s. kg.

	Rukis	Nisu	Oder	Kaar	Rukki- jahu	Nisu- jahu
Tallinnas *)	20	22	18	14	20	30
Tartus	15	20	16	10	17	30
Viljandis	17	20	15	9	19	28
Pärnus	16	22	15	12	19	27
Rakveres	16	19	12	9	19	28

*) buš. rukiat ja maisi = 25,4 kg.

**) buš. nisu = 27,2 kg.

*) Tallinnas ühe kg, mujal 10 kg viisi.

LINATURG. — FLAX MARKET.

Inglise linakontrollameti uute määruste kohaselt on linaketrus- ja -kudumisvabrikutel lubatud töötada ainult riiklike tellimuste täit-

miseks kui ka väljaveoks dollarite vastu. Era-tellimusi siseturu jaoks ei ole aga lubatud täita. Lõnga, mida on võimalik kududa omal

maal riideks, ei ole lubatud lõngana vedada väljja.

Belgia ja Hollandi linaturg on endiselt kindel ja hinnad hoitavad tõusutendentsi. Hollandis antakse lina väljaveolubasid ainult äridele, millised juba aastate kestel on lina väljaveoga äritsenud korrapäraselt.

Kõigis Lääne-Euroopa mais tehakse juba kavu järgmise aasta linakülvi kohta. Belgias tahetakse külvata lina tuleval kevadel vähemalt sama palju nagu k. a. s. o. ca 42 000 ha. Prantsusse on lubatud tollivaba linaseemnete sissevedu 1. IX 39 — 31. VIII 40 82 000 dz ulatuses, et linakasvatuse võimalikul laiendamisel seemnepuudus ei saaks takistuseks.

Olukord siseturu-laatadel on muutunud rahulikumaks ja hinnad on stabiliseerunud noteeringu piiridesse. Rápina laadale 4. XII k. a. toodi 30 000 kg (3 vagunit) lina ja müüdi keskmiselt kr. 1.45 kg-lt R-sordi akusel.

Rahulikum olukord linaturul võimaldab kokkuostul pöörata enam tähelepanu lina korraldusele harimisele, kuna nov. laatadel,

mil nõudmine lina järele oli väga elav, ei pööratud kuigi suurt tähelepanu linaharimise korraldusele. Seepärast on olnud viimastel laatadel raskusi puudulikult haritud lina turustamisega.

4. ja 5. det. kinnitati võru ja petseri lina jaoks riiklikud lina põhistandardproovid, milised on aluseks lina väljaveol käesoleval hooajal.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 8. XII k. a. noteeriti lina-kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu s kg-lt:

Võru- ja Petserimaal Mujal Eestis		
R	150	147
HD	141	138
D	132	129
OD	123	120
LOD	114	111
H	105	102
Takk I sort		98
" II "		88
" III "		78
Ehitustakk		15—20

Tendents: kindel.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Det. esimesel nädalal jätkati kartulite kokkuostu maal raudteejaamades. Peamiselt osteti kartuleid Saaremaa jaoks. Söögikartulite osa, on juba Saaremaale saadetud ära. Seemnekartulite saatmine sinna on pooleli.

Raudteejaamades ostetakse ka tööstuskartuleid, millised saadetakse vabrikuisse. Tähtsivabrikuis on kartulitagavarad lõpukorral. Et lähemat aega jätkata töötamist, tõstsid m. n. tähtsivabrikud kartulite eest väljamakstavat hinda 1 s. tähtsise-kg, makstes praegu 15—16 s. tähtsise-kg, mille juures põllumehed saavad juba üle kr. 3.00 kv ja

kõrgema tähtsissaldusega kartuleist kuni kr. 3.50 kv.

Det. teisel poolel tähtsivabrikud tavaliiselt katkestavad töötamise talvekuuks.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 11. XII 39 noteeriti Börsikomitees järgmised väljamaksuminad põllumeestele:

1. Söögikartul raudteejaamades kr. 3.30—3.50 kv.

2. Tööstuskartul tähtsivabrikuis 15—16 s. tähtsise-kg.

P.-Eesti piiritusvabrikuis 15—17 s. tähtsise-kg.

Tendents kindel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturg on jäänud külmemate ilmade saabumise tõttu väiksemaks.

Õunte pakkumine on tagasihoidlik, hinnad püsivad.

Kõögiviljadest on tõusnud tomatihind, kuna neid saab müüa ainult kasvumajadest, sest vabast maast säilitatud tomatite müümis on niivõrd nõrk, et need vaevalt kõlbavad värskest tarvitamiseks. Tõusnud on Tallinna tu-

ruil ka sibulate hind 5 s. kg-lt. Teiste köögiviljade hinnad püsivad e. n. tasemel.

Pühade-eelse kaubana on näha müügil rohkem päikleid. Neist nõutakse 180—200 s. kg.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 8. XII järgmiselt:

Õ u n a d eksportkõlblikud, pakkimiskulu-

deta, franko kokkuostupunkt, talisordised 33 s. kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportikõlblükud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 15 s. kg. Tendents püsiv.

Sigurid, eksportikõlblükud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 26 s. kg. Tendents tagasihoidlik.

Konservikurgid, eksportikõlblükud, franko ladu Tallinn ca 5 kg neto plekkikoosides kr. 2.70. Tendents rahulik.

KALATURG. — FISH MARKET.

Külmenenud ilmadega sisevetel tekkev jääkate takistab õige tunduvalt kalastamist, mistõttu müügil puudusid parimad kalasordid: koha, haug, latikas ja stiig. Veidi suuremal kogusel leidus vaid rääbist ja ahvenat.

Ka merevete (lahede) kalastus osutus nõrgaks. Toodangus esines vimba ja haugi ning väikesel kogusel koha.

Lõhe ja iheruse (merefõrelli) keeluaaja lõppemisega alates 1. XII tuli müügile mõnesid koguseid merefõrelli ja üksikuid lõhesid.

Kauba vähesuse tõttu püüsid müügihinnad endiselt kõrged: koha 100—150 s. kg, haug 80—100 s. kg, angerjas 200—240 s. kg, merefõrell 200—220 s. kg. Rääbisest nõuti 40—50 s. kg. vimmast 30—50 s. kg ja särjest 15—20 s. kg.

Tartu kalahallis oli kaubavalik väike ja hinnad kõrged: koha kuni 140 s. kg, haug 75—80 s. kg, ahven 10—35 s. kg, räabis 35—45 s. kg, särg 15—18 s. kg, säinas 25—35 s. kg.

Narva turul müüdi rääbist 45—55 s. kg, väikest ahvenat 10—15 s. kg, lutsu värskena 30—40 s. ja eluslutsu 70 s. kg.

Räimekaubanduses valitses elav tegevus. Räimi tuli müügile rahuldaval kogusel Paldiskist ja lähemaist randadest, kuna Tallinna lahe räimesaak kujunes seevastu nõrgaks.

Kalasadama kaudu tuli müügile räimi päevas vaevalt 1000 kg, millest maksti 10—17 s. kg. Tallinna turul müüdi räimi 15—20 s. kg.

Ka Narva lahes oli räimesaak võrdlemisi rahuldav. Toodang päevas 5000—10 000 kg piires. Kaluritele maksti 5 s. kg. Narva turul

Jõhvikad, eksportikõlblükud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 21 s. kg. Tendents kindel.

Tallinna turul maksusid 11. XII:

	s. kg		s. kg
Õunad	20—60	Porgand	15—20
Jõhvikad	30—35	Kõrvits	15—20
Tomatid	100—350	Salat	250—300
Sibulad, vene	25—30	Pähklid	180—200
Peakapsas	12—17	Pihlakamarjad	25
Hapukapsas	25—30		s. tk.
Kaalikas	15—18	Kurgid, hapend.	2½—10
Peet	15—20	Sibul, roheline	5—7

müügihind 10 s. kg. Osa toodangust läks müügile sisemaale ja Tartu. Tartu turul müüdi Narva lahe räimi 15 s. kg ja Paldiski räimi 20 s. kg.

Kilusaak väga nõrk. Viru ranna ja Narva lahe kalastus andis mõnesid koguseid kilu, rannahind 35 s. kg. Tallinna turule toodud üksikud väiksemad kogused müüdi 55 s. kg.

Tursakaubandus võrreldes e. n. ga arenes hoogsamalt. Tursa järele valitsemud elava nõudmise kattis rahuldav tursasaak. Nädala kestel tuli ainult Tallinna kalasadamaga kaudu müügile kogusummas ca 50 000 kg, siis veel tunduval kogusel maad mööda, nii et tursakaubanduse läbikäiku kogu nädala kohta Tallinnas võib arvata 80 000 kg-le.

Suurem osa toodangust läks ekspordiks, ülejäänud väiksemad kalad turustati Tallinnas ja sisemaal värskena.

Tallinna kalasadamas maksti suurest tursast 6—10 s. kg, väikesest 3—5 s. kg. Nädala keskmiseks tursahinnaks kalasadamas kujunes 6 s. kg e. n. 9 s. vastu, seega odavamaks 3 s. Hinnalangusele mõjus välismaalt saadud madalam hind.

Tallinna turul müüdi turska terve kalana 6—10 s. kg, lõigatult 10—15 s. kg, -filee 25—35 s. kg; Tartus tervelt 13—15 s. kg. Narvas 15—18 s. kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 11. XII k. a. noteeriti järgmised elus- ja värsked kala kokkuostuhinnad:

1. Koha, värsked eksportikõlblük a) alates kaal 1—3 kg hind kr. 0.90, b) pikikus 38 sm kuni 1 kg rask. hind kr. 0.65.

2. Haug, värske eksportkõlblik a) merehaug hind kr. 0.50, b) järvehaug kr. 0.48.

3. Ahven, värske eksportkõlblik, kaal alates 150 g kr. 0.22.

4. Tursk, värske eksportkõlblik, kaal alates 1 kg-st, puügil verest tühjaks lastud kr. 0,08¹/₂ ja puügil verest tühjaks lastumata kr. 0.07.

Tendents kõigil kalaliikidel kindel.

VÄLSMAA MAJANDUSTEATMEID

MAKSIMAALHINNAD JA HINNAKONTROLL INGLISES.

PRICE REGULATIONS IN GREAT BRITAIN.

Hinnatõusu tõkestamiseks või vähemalt selle kontrollimiseks on Inglise valitsus valinud tuntud maksimaalhinnade süsteemi. Selle süsteemi rakendamisega seotud raskused on samuti juba ammu tuntud. Ja ka käesoleval juhul on need kerkinud pävakorrale. Paljudel juhtudel ilmneb, et maksimaalhinnad olid alguses määratud liiga madalaina ja neid seepärast tuleb nüüd tagantjärele tõsta. See kehtib kõigepealt laevanduse kohta, kus ei ole rahul valitsuse poolt määratud prahihinnamääradega. Teraviljaveol La Platast Inglise maksti enne sõda ca 20 š tn kohta. Maksimaalseks prahihinnaks määrati kontrolli poolt inglise laevadele 32 š. 6 d. Kuna neutraallaevad saavad aga samal ajal sama veo juures kuni 60 š tn kohta, ei taha inglise kaubalaevastik enam leppida nende suhtes kehtivate määradega. Inglise valitsus kavatses muidugi võimalikult madalamate veokulude kaudu tõkestada importkaupade hinnatõusu, milline nagunii toimus naelalanguse tagajärjel. Nähtavasti on Inglise valitsus nüüd siiski sunnitud võtma revideerimisele senised prahihinnamäärad. Inglise laevaomanikud rõhutavad, et nende kulud on juba tõusnud ulatuses, mis ei võimalda enam vedu seniseil tasutingimusil. Näit. on sõjalud põhjustanud, et sõit La Platast Inglise, mis kestis enne sõda 30 päeva, nõuab nüüd 60—70 päeva. See tähendavat, et üksnes söekulud tõusevad 1000 naela võrra sõidu kohta. Sellele lisanduvad suuremad palga-, kindlustus- jne. kulud. Sõiduaaja pikenemine põhjustab ka, et laevadesse investeeritud kapitali ei suudeta kasutada nii efektiivselt nagu varem. Laevaomanikud kurdavad, et nad ei suuda teostada vajalikke amortisatsioonide ja veelgi vähem hoolitseda laevanduse koosseisu uuendamise eest.

Inglise valitsus seisab siin õige raske valikuees. Seniste prahinormide säilitamine tähendaks laastavaid tagajärgi laevandusele. Sõjalud nõuavad aga tingimata laevanduse tegevusvõimaluste säilitamist.

Teisalt tähendaks aga prahihinnade tõstmine ka inglise laevade suhtes importkaupade tunduvalt kallinemist, mida tahetakse samuti vältida. Ühenduses sellise ebasoodsa arenguga on meeletu Inglise neutraalmaade suhtes õige kibestunud. Tunnistatakse küll, et neutraallaevadel jääb teatud õigus kõrgema prahihinna saamiseks, kui need sõidavad sõja poolt ohustatud vetes. Kuid vahe neutraalja inglise laevade teenistuse vahel on kujunenud siiski nii suureks, et Inglise juba järjest sagedamini hakatakse süüdistama neutraalseid laevaomanikke prahihinnade üleskrüvimises ja liiakasuvõtmises. Kahtlemata väärrib see tõsiasi neutraalsete kaubalaevaomanikude tähelepanu.

Hiljuti Inglise parlament võttis vastu hindade reguleerimise seaduse. Selle põhjal lähtutakse normaalse hinna määramisel hinna seisust 1. VIII 39. Selle normi ületamist lubatakse vaid sel määral, mil see on põhjendatud fabrikatsiooni- ja administratsioonikulude paratamatu tõusuga. Kontroll teostatakse Board of Trade'ile alluvate komiteede poolt. Kui keegi keeldub müüma kontrollitavaid kaupu kindlaksmääratud hinnaga, näeb seadus ette rahaträhe. Praegu ei ole veel ülevaadet selle kohta, milliseid tagajärgi annab see korraldus, millisele õieti võib vaadata kui eelmise korralduse (maksimaalhinnad) täiendusele. Igal juhul võib aga arvata, et sõjast tuletavaid erakordseid teenimisvõimalusi tugevasti kärbitakse. Maks lihasakule määrati nimelt kindlaks 60%-le. Üle-

jäänud osa sõjakasust maksustatakse peale selle tuleval aastal tulumaksuga, milline ulatub keskmiselt 37,5%-le, kuid progressseerub tugevasti tulusumma suurenemisel. Selle en-

nekuulmata kõrge maksustamise otseseks eesmärgiks on takistada ostujõu ebanormaalselt suurenemist sõja tagajärjel, et sel viisil vältida inflatsiooni.

RUMEENIA NAFTA OSATAHTSUS KOGUTOODANGUST MAAILMAS.*)

RUMANIA'S SHARE IN WORLD PETROLEUM PRODUCTION.

Rumeenia on Euroopa suurimaid ja vähe- maid naftatootjaid peale NSVL-u. Naftaal- likad Rumeenia maa-alal tehti kindlaks juba 1646. a. 1857. a. oli naftatoodang Rumeenias märkimisväärne; 1895. a. alates hakati rakendama mehaanilist puurimisviisi Rumeenia õliväljadel ja sellest ajast peale võib nimetada Rumeenia õlitootmist ratsionaalseks. Rumeenia õlitööstuse edusammudest annavad ülevaate järgnevad arvud:

Toodang		Toodang	
1938	1900	1930	1870
6 671 000 tn.	250 000 „	5 444 000 „	53 800 „
1 934 138 „	15 900 „	1 332 400 „	11 650 „

Rumeenia toornafta-toodangut 1857—1935. a. hinnatakse 82 697 600 tn-le, kusjuures peamisi tootmispaikadeks on Prahova, kus toodeti 67,9% ja Dambovitza, kus toodeti 27,3% nafta kogutoodangust, seega andsid need kaks tootmispiirkonda kokku 95,2% ja Buzău ning Bacău tootmispiirkonnad 4,8%, kusjuures Buzău piirkonna toodang oli 2,9% ja Bacău oma — 1,9%.

Mis osatähtsus on Rumeenia naftatoodangul maailma kogutoodangust, selle kohta annab ülevaate järgnev andmestik:

	Toodang tuh. tn.		
	1938	1937	% 1938. a. kogutoodangust
P.-Am. Ühendriigid . . .	170 492	178 809	60,8
NSVL (ühes Sahaliiniga) .	30 112	28 896	10,8
Venezuela	28 107	27 771	10,0
Iran	10 358	10 390	3,7
Hollandi-India	7 394	7 262	2,7
Rumeenia	6 671	7 457	2,4
Mehhiko	5 523	6 895	2,0
Irak	4 368	4 337	1,6
Kolumbia	3 118	2 292	1,1
Trinidad	2 533	2 262	0,9
Argentiina	2 425	2 322	0,9
Peruu	2 222	2 428	0,8

Toodang tuh. tn.
1938 1937 % 1938. a. kogutoodangust

Inglise ja Birm. India . . .	1 458	1 456	0,5
Bahrein	1 135	1 061	0,4
Briti-Borneo	914	793	0,3
Kanada	898	398	0,3
Saksa	609	486	0,2
Poola	550	540	0,2
Jaapan (ühes Taiwaniga) .	350	368	0,1
Ekvador	296	283	0,1
Egiptus	226	170	0,1
Albaania	95	88	
Prantsuse	72	72	
Saudi-Araabia	67	8	0,1
Ungari	44	2	
Muud maad	49	50	

Kokku 230 276 286 916 100

P.-Am. Ühendriige naftatoodang ületab 60% ja teised tootjad kõik kokku ainult ligi 40% nafta kogutoodangust maailmas.

Euroopa naftatootjate maade seas on aga Rumeenial väga tähtis seisund. Viimasel paaril aastal on Rumeenia naftatoodang langenud, 1937. a. — 17% võrreldes e. a-ga ja 1938. a. — 7,8%.

1938. a. moodustati komisjon, milline peab tegema vastavad ettepanekud kaevandusseaduste muutmiseks. Samal aastal moodustati veel teine komisjon, et töötada välja õliväljade kasutamise viisaastaku kava. Nimetatud komisjonide töötulemused ei ole praegu veel teada, kuid üksikud vihjed väidavad, et tööviiside ratsionaliseerimine ja edukam uute õliallikate avastamine suudavad seisundit parandada. Väärrib tähelepanu, et uue kaevandusseaduse projekti valmistamisel on valitsenud üksmeel ja arusaamine erahuvide kui ka riigiseisukohtade vahel ja see on leidnud valitsuse kui ka tootjate heakskiitu.

Rumeenia väliskaubanduses on õlisaaduste ekspordil määrav osatähtsus. Toodangust, ekspordist ja sisemisest tarvitamisest saame ülevaate:

*) Andmeid „Bulletin commercial belge nr. 47“.

	Õli kogutoodang (ühes gasoliiniga) tuh. tn.	Väljavedu tuh. tn.	Sisemaine tarvitus tuh. tn.
1938	6 872	4 500	1 674
1937	7 457	5 668	1 621
1936	8 968	6 895	1 546
1935	8 614	6 611	1 480
1934	8 665	6 547	1 411
1933	7 556	5 884	1 038
1932	7 501	5 167	1 229
1931	6 781	4 668	1 184
1930	5 834	3 867	1 258
1929	4 877	2 847	1 324

Väljaveos aastate järgi on sihtmaade osatähtsus muutlik. 1939. a. esimese 6 kuu jooksul on nafta väljavedu Saksa suurim, samuti 1938. a., kuid 1937. a. oli esikohal Prantsuse. Nafta väljavedu eri maisse oli järgmine:

	Väljavedu tn.		
	1939	1938	1937
Saksa	6 kuud		
Austria	427 836	609 264	495 281
Itaalia	—	—	91 710
Itaalia	390 099	556 553	576 800

	Väljavedu tn.		
	1939	1938	1937
Briti	343 191	540 491	530 132
Tšehhoslovakkia	252 109	294 898	354 131
Prantsuse	111 426	289 338	603 868
Egiptus	69 624	283 305	278 884
Kreeka	42 516	200 215	249 224
Ungari	98 887	193 076	288 411
Jugoslaavia	81 327	143 156	164 658
Hispaania	12 332	142 853	229 351
Belgia	111 020	120 089	52 863
Muud maad	340 778	1 022 011	1 763 954
K o k k u	2 281 145	4 494 762	5 668 337

Rumeenia õlitööstusse mahutatud kapitali väärtust hinnati 1937. a. 50 miljard. leile. Kapitaliosituse vahekorda hinnati umbes:

Rumeenia	26,35%	Ameerika	10,49%
Inglise	19,92%	Belgia	6,47%
Inglise-Holland	16,13%	Itaalia	2,92%
Prantsuse	16,30%	Muud	1,42%

Olgugi et need andmed on kaunis vanad, hinnatakse ka praegusi kapitalivahekordi rumeenia õlitööstuses ligikaudu samuks.

INFORMATSIOONI OSA

KONJUNKTUURINSTITUUDI ÜLDKOGU KOOSOLEK 8. DETS. S. A.

THE ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH — GENERAL COUNCIL
MEETING ON DEC. 8th, 1939.

Instituudi Majandussektiooni 1940/41. a. töökavasse peale jooksva informatsiooni teenistuse võeti järgmiste majandusküsimuste selgitamine:

Inimtööjõu ametialaline rakendusstruktuur tööstuses.

Kütteainete tootmise ja tarvituse areng. Industrialiseerimise tähtsus ja seniseid tulemusi rahvamajanduse seisukohalt.

Tööstusliku tootmisaparaadi struktuuri analüüs.

Riikliku tööstuse osasuurus eesti tööstuses kapitalimahutuse ja toodangu seisukohalt.

Tööproduktiivsuse tõstmise probleem tööstuses ja selle rahvamajanduslik tähtsus.

Tööstusele antud riiklike soodustuste laad ja ulatus.

Oma maa toorained tarbimiskaupade tootmise baasina.

Tähtsamate kaubaliikide siseturumahu uurimine.

Kaubanduskulude analüüs.

Hindlus-%i analüüs meil ja võrdlus teiste riikidega.

Erakordsete olude mõju analüüs meie kaubandus- ja tarbimisstruktuurile.

Krediidi ulatus ja mõju meie kaubanduses. Autotranspordi osatähtsus kaubaveos.

Laevanduse areng ja osatähtsus eesti majanduses.

Krediidi laiendamine ja selle allikad majandusliku tõusu aastail.

Hindade ja palgataseme vahekordade kujunemine.

Töömahu säilitamise abinõud erakorralisel sõjaaastail.

Põllumajandussektiooni töökavas peale jooksva informatsiooni hindade liikumise ja põllumajandussaaduste turustamisolude kohta võetakse selgitamisele järgmised probleemid:

Eesti põllumajanduse tootmisharude analüüs põllumajandusloenduse andmeil.

Põllumajandusliku tööjõu probleem.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

ROOTSI.

Ettepanekuid ekspordi teostamiseks Rootsis.

Swedish Export Proposals.

Sv. Exportföreningen'i poolt on Rootsi valitsusele antud üle pikem märgukiri, milles valitsuse tähelepanu juhitakse raskusile, millised on tabanud Rootsi ekspordi ühenduses sõjaga.

Märgukirjas toonitatakse, et eksporditoid on sunnitud järjest enam minema mereteelt osaliselt üle raudteeveole oma kaupade edasitoimetamisel välismaale. Raudtee-veotariifide kalliduse tõttu muutuvad aga rootsi ekspordikaubad kallimaiks ja mõnede kaupade suhtes on karta, et nad ei suuda võistelda välismaal. Seepärast teeb Sv. Exportföreningen ettepaneku mõnede ekspordikaupade suhtes vähendada veotariife 30%. Siia hulka kuuluksid: raud ja teras, rauakaubad ja masinad, paber ja papp, saetud puukaup, tiserikaubad ehitiste jaoks, monteerimisvalmid puumajad, vineer, fiiberplaadid ning kuiv ja märg pabermass. Need tariifid kuuluksid kohaldamisele saadetiisile mitte alla 10 tn vagunilt ja mitte alla 100 km kaugusele ning kõigisse Rootsi sadamaisse ja piiripunktidesse. Selle ettepaneku kohaselt ei tohiks need tariifid tõusta üle 120 ööri 100 kg pealt saadetiisil mitte vähem kui 15 tn vaguni kohta.

Sv. Exportförening tunnustab riigiraudteede vastutulekut mõnede ettevõtetele individuaaloodustuste tegemisel, kuid leiab, et praegusel ajal tuleks küsimust siiski üldiselt la-

hendada. Edasi käsitleb Exportförening oma märgukirjas neid raskusi, millised on tekkinud suuremale rootsi laevadele Balti meres. Märgukirjas toonitatakse vajadust jõuda kiiresti selgusele, millised on võimalused Rootsi territoriaalveed läbitava Kogrundeti sõidutee süvendamiseks (praegu 5 m).

Kuigi selle laevasõidutee süvendamine tooks kaubandusele suurt kasu, tuleb siiski arvestada, et see tee jääks keskmisile laevadele, kuna suured kaubalaevad jäävad eemale Balti merest. Sellest tingituna tuleb arvestada suurenevat tegevust raudteel vedudel Rootsi idaranna sadamaist lääneranna sadamaisse ning ümberpöördult, kuid ka Rootsi ja Norra sadamate vahel. Siit järgneb, et tuleb võtta uurimisele, kuivõrd Göteborgi sadam suudab, eriti mis puutub laoplatssidesse ja raudteekoormisse, panna vastu ettenähtavale kaupade liikumise suurenemisele ja kas ei tuleks juba praegu teisi läänerannas asuvaid sadamaid seada korda abisadamaiks Göteborgi kõrval.

Edasi palutakse märgukirjas võtta kaalumisele võimalusi jõuda Norraga kokkuleppele teatavate soodustuste andmiseks rootsi ekspordikaupadele, millised lähevad üle Norra sadamate. Sellest olevat eriti huvitatud põhjasasuv tööstus.

Kanakatku juht Rootsis. — *Case of Chicken Pest in Sweden.*

Malmöhus läänis tehti neil päevil kindlaks üks kanakatku juht, mis puhul konstateeriti, et mainitud juhul on tegemist Ameerikas ettetuleva, väga alkuutse ja nakkava kanahaigusega — infektiös laryngotracheitiis'ega.

Üldreeglis ei nakka see haigus vanadele kanadele ega teisile kodulindudele. Malmöhus läänis avastatud haiguspesas on haigustunud üldise 400 kana, neist on surnud 20% ja nimelt noored kuked ja kanad.

Ameerikas võideldakse selle kanakatku vastu haigete kanade surmamisega.

LEEDU.

Kaupade transport Leedu sisevetel.

Transportation of Goods on Lithuanian Waterways.

K. a. ulatus kaupade transport Neemeni kaudu 56 424 tn-le. Navigatsioonihooaja algusest peale oli registreeritud 9 aurikut, 13

mootorlaeva ja 64 lotja. Mitte kõik registreeritud veesõidukid ei vedanud kaupu. Kaupade vedu toimus peamiselt Kaunasest

Meemelisse ja sealt tagasi. Navigatsioonihooaja algusest kuni 1. VI s. a. veeti mööda Neemeni jõge mitmesuguseid kaupu 32 200 tn. Juulis ulatus veetud kaubakogus 8 600 tn-le, aug. üle 10 200 tn ja sept. ligi 5 400 tn. Mööda jõge transporditud kaupade hulgas oli

peamiselt tsementi, töötletud metsamaterjali, terast, telliskive, väetisaineid ja muid kaupu. Navigatsioonitingimused ei olnud k. a. just soodsad, eriti Neemeni jõe madala seisuga tõttu. Praegu on paljud mootorlaevad tegevuseta kütteinete vähesuse tõttu.

Majandus-statistilisi andmeid Vilniuse maa kohta.

Statistics on Economics of the Vilnius Region.

Vilniuse linnas tegeleb põllumajandusega 2,6%, tööstusega 34,7%, kaubandusega 18%, liiklemise alal 10,1% elanikkonnast; Trakaiski maakonnas põllumajandusega 83,3%, tööstusega 7,1%, liiklemise alal 1,4%.

Neist andmeist nähtub, et tööstus kui ka kaubandus on koondunud Vilniuse linna. Vilniuse linna elanike üldarvust, mis 1934. a. loenduse järgi oli 195 071, sai ülalpidamist tööstusest 67 690 isikut, siia hulka on arvatud 16 829 töelist ja 1 100 ametnikku ning teenijat; kaubandusest 35 113 isikut, arvatud kaasa 4 519 töelist ja 2 140 ametnikku ning teenijat; liiklemise ja transpordi alal 19 702 isikut, nende hulgas 3 114 töelist ja 2 016 ametnikku ning teenijat. 1931. a. andmeil oli tööliste koguarv 39 561 ja ametnike ning teenijate oma 13 918. Vilniuse linna elanike üldarv oli 208 478 (1938. a.).

1937. a. statistiliste andmete järgi oli Vilniuse linnas 565 tööstusettevõtet. Selle arvu hulka loeti kolmanda, neljanda, viienda, 26, kuuenda, 28, seitsmenda, 117 ja kaheksanda järgu patendiga töötavaid ettevõtteid 376.

Tööstusettevõtted, millele tööliste arv tõuseb üle 10, osituvad järgmiselt: 1 raadiotööstus, 1 elektrijaam, 1 gaasivabrik, 2 klaasivabrikut, 1 konservide valmistamise tööstus, 1 linatöötlemisvabrik, 3 telliskivivabrikut, 2 paberivabrikut, 3 maiustusainetevabrikut, 6 nahavabrikut ja 9 saeveskit. Jahuveskeid oli üldse 24, neist 4 suuremat. Käsitöölise arv oli 1937. a. 1700. Kaubandusettevõtteid kitsamas mõttes, s. o. kaupu müüvaid ettevõtteid, oli üldse kokku 4369, neist 6 esimese ja 446 teise järgu patendiga. Pankade arv oli 7, kindlustusseltsi 15, krediitkooperatiivi 6 ja hotelle 569.

SVEITS.

Šveitsis asutati sõjamajanduskomisjon.

Switzerland Appoints Committee on War Economics.

Šveitsis asutati majandusdepartemangu juures sõjamajanduskomisjon. Komisjon alub majandusdepartemangu juhatajale ja lahendab viimase juhtnõuude järgi sõjamajandusse puutuvaid küsimusi, arvatud välja need,

millised kuuluvad liiduvalitsuse otsustamisele. Komisjoni asutamisega loodetakse tunduvalt kergendada departemangu juhataja töökoormist.

Sõjamajanduslikud sündikaadid. —

Swiss Syndicates for War Economics.

Šveitsi liiduvalitsuse I aruanne liiduparlamendile 21. XI s. a. sõjaolude tõttu käsitlevõttud erakorsete abinõude kohta sisaldab lähemaid andmeid sõjamajanduslike sündikaatide kohta Helveetsias, millised asutati liiduvalitsuse dekreedil põhjal 22. IX s. a.

Mainitud aruandes märgitakse, et käesolev dekreet loob juriidilise aluse mitmesuguste majandusharude organiseerimiseks sõjamajanduslikes sündikaatides. Viimastele usaldatakse ülesandeid eriti sisseveo, välja-

veo, ladustamise ja laoshoidmise, transpordi, toodangu ja kaupade osituse ning tarvituse alal. Majandusdepartemang võib seada üksikettevõttele import- või sisemaal toodetud kaupade saamise ja müügi tingimuseks, et need ettevõtted astuksid vastava sündikaadi liikmeiks.

Sündikaadid peavad järgima majandusdepartemangu juhtnõuudele. Nad on seatud viimase järelevalve ja kontrolli alla, eriti mis puutub nende põhikirjade vastuvõtmisse

ja muutmisel, liikmete vastuvõttu ja väljaheitmisel. Sündikaadid asutatakse üldreeglinas koöperatiivide kujul. Nende kontrolli-

organid on muu kõrval kohustatud hoidma oma konstateeringute ja märkuste saladust.

Senini on asutatud 9 sõjamajanduslikku sündikaati.

Tööstusliku omanduse kaitse Šveitsis.

Protection for Industrial Property in Switzerland.

Šveitsi liiduvalitsuse dekreediga 29. IX s. a. otsustati pikendada erakorraliselt teatavaid tähtaegu tööstusliku omandi kaitse alal, eriti aga leiutiste-patentide kaitse ja tööstuslike joonistuste ning mudelite kaitse maksude tähtaegu. Pikendus kõnesolevatele tähtaegadele kehtib arvates 27. VIII s. a. Pikenduse soodustusi võivad kasustada ka Helveetsias mitte-asuvad välismaalased, kui riik, kus nad alatiselt asuvad või kelle kodakondsusse nad kuuluvad, annab šveitsi kodanikele vastastikkuse sel alal.

Nagu nähtub Šveitsi liiduvalitsuse I aruandest liiduparlamendile erakordsete volituste

põhjal sõjaolude tõttu käsilevõetud abinõude kohta, on Helveetsia poolt astunud samme välisriikide juures vastastikkuse saavutamiseks kõnesoleval alal. Läbirääkimised võtvat aga aega, kuid arvatakse, et on võimalik lahendada vastastikkuse küsimust tagasiulatava jõuga arvates 27. VIII s. a. — vähemalt tähtsaimate riikidega jaanuari lõpuks 1940. a.

Neil oludel loevad šveitsi võimud ülaltehendatud tähtaegade pikendused kehtivaiks kuni 31. I 40 ka nende riikide kodanike kohta, kellele poolt vastastikkust ei ole kindlustatud.

ITAALIA.

Sünteetilise kummi vabriku ehitamine Itaalias.

Italy Opens Synthetic Rubber Plant.

Ferrara maakonnas alati töid sünteetilise kummi vabriku ehitamiseks. Itaalia toonkummi-tarvidus aastas tõuseb 25 000 tn-le, mida veetakse peamiselt sisse Briti valdkonnast Strait Settlements (sissevedu 1939. a. I poolel 8210 tn 55,5 milj. liiri väärtuses), Hollandi-Indiast (sissevedu samal ajal 2035 tn 14,1 milj. liiri väärtuses), Tseilonist (528 tn 3,5 milj. liiri väärtuses), Briti-Indiast (307 tn 0,5 milj. liiri väärtuses).

Kogu 1939. a. I poolel sisseveetud toorkummi väärtus tõusis 76,3 milj. liirini.

Sünteetilise kummi hind kujuneb pisut kõrgemaks loomuliku kummi omast, kuid tema vastupanu hõõrumisele on ligi kaks korda suurem loomuliku kummi omast. Oma maa kummi tootmine omab arusaadavalt suurt tähtsust sõja korral.

Vasetaarbimise piiramine elektrijuhtmeis Itaalias.

Restrictions on Copper in Electric Wiring.

24. XI k. a. kuulutati välja kuninglik dekreet vasetaarbimise piiramise kohta elektrijuhtmete ehitamisel. Dekreet jõustub 24. I 1940. a.

Dekreedigal keelatakse vase ja tema liigatuuride tarvitamine väljas õhus asuvais elektrivoolujuhtmeis, maa-aluseis kaableis, siseruumides asuvais juhtmeis ja kaableis. Keeld ei käi elektrijuhtmete kohta aparaatides ega masinais, elektrijuhtmete kohta laevadel, õhu-ega

maasõidukeis, veealuste kaablite, telegraafi-ega telefonikaablite haruliinide kohta telefonibonentide aparaadi ühendamiseks pealiiniga jne.

Sama dekreediga pannakse kehtima raua- ja terasetaarbimise keeld elektrenergia veo- ja distributsiooniliinide tuges, telegraafi- ja telefoniliinide tuges, väljaspool kinnisi ruume asuvate valgustusseadiste lampides ja tuges.

Itaalia siiditööstus. — *The Italian Silk Industry.*

Siidiusside kasvatamisega alati Itaalias VIII. sajandi paiku, esiteks Sitsiilias ja Calabrias, siis Toscaanas ja Emiilias. Hiljem levis ta Veneetsia vabariigis ja XV sajandil Lombardias. Piemont asus kõige viimsena siidiussikasvatusele.

Mooruspuude arv, milliste lehed lähevad toiduks siidiussidele, tõusis Itaalias 1938. a. 87 milj., vähenedes 14% võrreldes 1929. a.

Viimase 30 aasta jooksul näitab siidiussikasvatus Itaalias langustendentsi. Languse alatiste põhjuste hulka kuulub põllumajandusliku tootmise intensiivsuse tõus, eriti varaste nisusortide levik, mistõttu mais ja juunis jääb vähe tööjõude üle töölerakendamiseks siidiussi kasvatamisel. Teiste, ajutise iseloomuga põhjuste hulka kuulub siidiusside hinnana langus Jaapani võistluse tagajärjel.

Siidiussikasvatus on senini Itaalias säilitanud kodutööstuse iseloomu: umbes 480 000 põllumehe perekonda on sel alal tegutsemas.

Siidi ketramiseks siidiussimähiseilt on Itaalias 676 ettevõtet 45 732 ketrussega. Kuid ettevõtted ei tööta ülalmainitud põhjusil täis-

koormisega: 1937. a. töötas ainult 36,3% kogu ketrusist, 1938. a. 65,6%. K. a. I poolal näitas toorsidi väljavedu langust 15 985 kv-lt 115,0 milj. liiri väärtuses 1938. a. I poolal 9 645 kv-le 93,6 milj. liiri väärtuses. Toorsidi väljaveo languse peapõhjuseks oli ostude vähenemine Ühendriiges. 1938. a. I poolal vedas Itaalia välja Ühendriigesse 9 099 kv toorsidi 47,7 milj. liiri väärtuses, 1939. a. I poolal 2 608 kv 18,4 milj. liiri väärtuses.

Väljaveo vähenemise tõttu Ühendriigesse, kes senini Itaalia toorsidi ostjainena seisid esikohal, osutub nüüd peaostjaks Saksa: sisesevedu 1939. a. I poolal 4 436 kv 47,9 milj. liiri väärtuses (3 440 kv vastu 37,2 milj. liiri väärtuses 1938 a. I poolal). Kolmandal kohal seisab Šveits: 958 kv 10,6 milj. liiri väärtuses 1939. a. I poolal (981 kv vastu 10 milj. liiri väärtuses 1938. a. I poolal).

Toorsidi kogu väljavedu 1939. a. I poolal: 9 645 kv 93,6 milj. liiri väärtuses (15 985 kv vastu 115 milj. liiri väärtuses 1938. a. I poolal).

Sõjaolude tõttu on oodata toorsidi veel tunduvat väljaveo langust Ühendriigesse.

Kodujäneste kasvatamise tõstmine Itaalias. — *Italy Expands Rabbit Breeding.*

Valitsuse juht andis rahvusliku kodujäneste kasvatamise instituudi direktorile korralduse tõsta kodujäneste tootmist 100 milj. tk-le aastas.

Praegune aastatoodang on ca 50 milj. tk., mis annab liha umbes 500 000 kv, pealeselle tooraineid karusnahkade-tööstusele. Kokku toob kodujäneste kasvatamine rahvamajandusele aastas sisse ca 500 milj. liiri.

SOOME. Puidueksport Soomest. — *Finnish Timber Exports.*

Metsamaterjali ja selle tooteid eksporditi Soomest 1. I—31. VIII k. a. kokku Smk. 2289,6 milj. väärtuses, sellest Rootsi — Smk. 52,7 milj., Taani — Smk. 103,1 milj., Saksa — Smk. 423,4 milj. Hollandi — Smk. 205,9 milj.,

Belgiasse Smk. — 116,6 milj., Britti — Smk. 1174,1 milj., Iiri Smk. 27,7 milj., Prantsusse Smk. 29,4 milj. Egiptusse Smk. 25 milj., L-Aafrikasse Smk. 54,5 milj. ja Argentiinasse Smk. 12,2 milj. eest jt.

LÄTI. Rasva ja liha uued maksimaalhinnad Lätis.

Latvia Appoints New Maximum Meat and Fat Prices.

I sordi rasvade ja liha uuteks maksimaalhinnadeks määrati hindadeinspektori poolt järgmised: searasv 1,50 lat., sulatatud sea-

rasv 1,60 lat., loomarasv 0,90 lat., sulatatud loomarasv 1,15 lat., värske seapekk 1,60 lat., suitsutatud seapekk 1,70 lat. 1 kg.